

Hindajate nimed:

I osa punktid

II osa punktid

Punkte kokku

Hinne

Aastahinne

PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM

EESTI KEEL JA KIRJANDUS

6. JUUNI 2005

Kool: _____

Maakond/linn: _____

Õpilase ees- ja perekonnanimi: _____

Poiss

Tüdruk

MEELESPEA

1. Mõtle rahulikult, aega on 3 tundi (180 minutit).
2. Töö kirjutamist alusta tiitellehe täitmisega.
3. Eksamitöö ülesannete lahendamise järjekord vali ise.
4. Enne vastamist loe tähelepanelikult tööjuhendeid.
5. Kirjuta vastused selleks ette nähtud kohtadele.
6. Eksamitöö kirjuta sinise või musta tindi või pastaga.
7. Kirjuta vastused loetavalt ja üheselt mõistetavalt.
8. Paranduste tegemisel ei ole lubatud vastust üle kirjutada ega kasutada korrektorpliitsit või -linti.

1. osa. LUGEMINE

Esimene osa koosneb kahest ülesandest, mille eest kokku on võimalik saada 30 punkti.

Ülesannete lahendamiseks on aega 45 minutit.

1.1. ülesanne

Eno Raud on kirjutanud rahvuseepose “Kalevipoeg” ümberjutustuse. Loe ümberjutustuse katkend läbi ning lahenda ülesanded (20 punkti).

Kalevipoeg

Kalevipoeg tuli laudadega Pihkvast tagasi. Tubli koorem õlal, sirutas ta sammude kodu poole /.../.

Kui õhtu kätte jõudis ja päike vajus metsa taha, ladus kangelane lauad põõsa alla ja puhkas kuni puhteni teeväsimust. Varahommikul linnupettekaks leiba võttes aga kuulis ta harakat kuuse otsas kädistamas:

“Sõbrad ootvad pikisilmi,
igatsevad isekeskis:
kuhu on jäänud kuningas?
/---/
Sea sa sammud sõudevalle,
jalakannad kargavalle!

Sortsisõna sõlmitusel,
unerohu uimastusel
viibisid sa, vennikene,
magasid seitse nädalat,
enne kui unesta ärkasid.”

Haraka jutu peale tõstis Kalevipoeg lauakoorma selga ja tõttas kärmesti teele. Astus mees läbi metsade, kõndis üle kõnnumaade, kuni jõudis viimaks Ilmjärve äärde. Ta tahtis otse järvest läbi minna, kuid juba mõne sammude järel kerkis talle vesi kaelani.

“Vaata kus lugu!” imestas kange mees. “Kõndisin kenasti Peipsi lainetes, aga sellest lombist läbi ei pääse!”

Ta tuli kaldale tagasi ja läks ringi ümber järve. /---/

Viimaks jõudis Kalevipoeg Endla järve äärde ja sammus mööda suurt sood edasi. Juba oli päike looja läinud /.../, kui kangelane äkki nägi, et ühe mäekünka tagant paks must suits üles tõuseb. Kalevipoeg astus lähemale ja märkas künka kõrval koobast. Eks seal põlenudki tuli, mis suurt suitsu sünnitas. Tule kohal rippus pada, paja ümber aga kükitasid kolm tahmase näoga meest, kohendasid lõket ja riisusid leeme pealt vahtu.

Kalevipoeg viskas lauakoorma maha, astus sammude lähemale ja päris:

“Mis rooga te, mehikesed, seal katlas keedate?”

Tule ääres istuvad hakkasid isekeskis irvitama ja rääkisid:

“Täna keemas kehva katel,
/.../
pole muud kui põdrapoolik,
vana kuldi küljekesed,
karu maks ja kopsukesed,

noore hundi neerurasva,
vana karu kamarada,
põhjas kotka pesamuna –
sest saab Sarvik õhtueinet,
vanamoor saab mokakastet.”

“Ennäe solgileeme sobitajaid!” ütles Kalevipoeg. /---/ “Juhatage parem, kus te peremehe koda asub!”

“Juhatust võime ju sulle anda,” irvitasid tahmased mehed. “Vaata aga ette, et sa kodurada ei kaota: libe hiirel lõksuminek, paha väljapääsemine.” /---/

Leemeliigutajad juhatasid nüüd kangelasele tee kätte. Koopanurgast leidis ta värava, astus sealt sisse ja hakkas küürakil-roomakil mööda kitsast käiku edasi liikuma. /---/

Kui Kalevite kange poeg oli juba tükk aega põrgurada rännanud, hakkas eemalt paistma tulekuma. /---/ Nii jõudis ta koopasse, mille laes rippus hele lamp, tagaseinas aga paistis lai toauks. Ukse kõrval seisis lähestikku kaks ämbrit – ühes oli valge, piimakarva, teises tõmmu, tõrvakarva märjuke. Ukse tagant aga kostis Kalevipoja kõrvu vokitaste vuring ja piigade kurb laul.

Kalevipoeg püüdis ust lahti tõugata, kuid see ei andnud põrmugi järele. Nüüd hakkas kangelane ise sõnu seadma ja laulu laskma:

“Võtsin hobu hoielda,
ratsukese ravitseda,
kõrvikesta kosutada;
/.../
läksin kaugelt kosimaie,
neiuke si otsimaie:
veerin teie väravasse,
tuln teie ukse taha.”

Neiu kuulis kambris
Kalevipoega ja laulis vastu:
“Külapoiss mul, kulla venda,
kaugelt tulnud kosilane!
Õnnetunnil oled tulnud
piigakesta püüdemaie;
peremees on kodunt läinud
asjasida ajamaie,
eite kooki küpsetamas.”

Edasi õpetas neiu Kalevipoega, et see kastaks oma käe tõmmusse, tõrvakarva märjukesse, mis nõiaväel kämbalale kangust ja rusikale raskust juurde annab. Valge, piimakarva märjuke aga olevat suure jõu vähendaja ja tugevuse taltsutaja. Kalevipoeg võttis piiga nõu kuulda ning tundis kätt kastes kohe, kuidas tugevus tõuseb ja kangus kasvab. Kui ta nüüd uksest kinni võttis, lendas see koos piitadega prantsatades põrandale.

Kangelane astus üle läve ja piiga tundis ära kuulsa Kalevite poja /.../. Kalevipoja silma aga hakkas tore mõök, mis tagaseinas varnas rippus. Teises varnas mõõga kõrval oli väike pajuviits, kolmandas varnas kübar. Kalevipoeg tahtis mõõka kohe endale võtta, kuid neiu õpetas teda:

“Kuule, kulla vennikene!
Jäta mõõka võttemata,
sõjariista Sarvikulle;
võta pajuviitsakene,

võta varjukaabukene:
pajuviitsa päästab põrgust,
kübar kurja kiusatusest.”

Neiu võttis varnast kübara ja näitas seda Kalevipojale. Ei olnud see harilik kaabu, vaid hoopis küüntest kokku seatud.

“Sellel kübaral on imevägi,” ütles piiga. Naljapärest pani ta kaabu endale pähe ja lausus:

“Kasva, kasva, kulla neiu!
Sirgu, sirgu, sinisilma!
Kasva Kalevi kõrguseks,
sirgu sõbra suuruseks!”

Kohe ta hakkaski kasvama ja sirgus niisama suureks kui Kalevipoeg. Ka kangelane katsus kübara imejõudu ja muutis end piiga suuruseks /.../. Kui neiu end jälle endiseks muutis, olid nad päris ühesuurused.

“Sinu pärast tahangi täna nii väikseks jääda,” ütles Kalevipoeg neiuale. “Siis on meil hea koos pidu pidada.”

Neiu kutsus tuppa ka teise piiga ja kutsus veel kolmandagi. Need aga ütlesid:

“Vanaeit küpsetab köögis kooki. Paneme köögiuksed lukku ja ukse taha tugevad tabad. Ei ta siis pääse meid segama.”

Köögiuksed pandigi kinni ja nüüd oli põrguvanaeit nagu hiir lõksus. Kalevipoeg aga pidas piigadega lõbusat lustipidu.

(Autori teksti on eksamiülesandeks kohandatud.)

1.1.1. Kust käis Kalevipoeg laudu toomas?

Punktid 1.1.1.	0	1	1
-------------------	---	---	---

1.1.2. Mis pani Kalevipoja seitsmeks nädalaks magama, kuigi ta kavatses vaid teeväsimusest puhata? Nimeta kaks põhjust.

Punktid 1.1.2.	0	1	2	2
-------------------	---	---	---	---

1.1.3. Kumb on sügavam – kas Peipsi või Ilmjärv? Millest seda järeldad?

Punktid 1.1.3.	0	1	2	3
-------------------	---	---	---	---

1.1.4. Kellele keetsid kolm tahmase näoga meest rooga? Nimeta kaks tegelast.

Punktid 1.1.4.	0	1	2	4
-------------------	---	---	---	---

1.1.5. Mille eest tahmased mehikesed Kalevipoega hoiatasid, kui nad talle põrgusse teed juhatasid?

Punktid 1.1.5.	0	2	5
-------------------	---	---	---

1.1.6. Kellena Kalevipoeg end põrgupiigadele esitles?

Punktid 1.1.6.	0	2	6
-------------------	---	---	---

1.1.7. Mida tegid põrgu peremees ning perenaine sel ajal, kui Kalevipoeg piigadega tutvust sobitas?

Punktid 1.1.7.	0	1	2	7
-------------------	---	---	---	---

1.1.8. Nimeta kaks kübara omadust, mis selle ebatavaliseks muutsid.

Punktid 1.1.8.	0	1	2	8
-------------------	---	---	---	---

1.1.9. Leia tekstist vanasõna. Kirjuta vanasõna terviklikul kujul.

Punktid 1.1.9.	0	1	9
-------------------	---	---	---

1.1.10. Vali **üks värsirida** ning märgi selles ära algriiim, tõmmates algriiimile **ringi ümber**.
Täida tööjuhendit täpselt.

Punktid 1.1.10.	0	1	10
--------------------	---	---	----

Kalevipoeg, kange kaimu,

tallab talu tanderida,

künnab kümmet põllumaada!

1.1.11. Nimeta eesti rahvuseepose “Kalevipoeg” koostaja perekonnanimi. Mitmendal sajandil ta elas?
Pööra tähelepanu nime õigekirjale.

Punktid 1.1.11.	0	1	2	3	11
--------------------	---	---	---	---	----

1.1. ül eest punkte kokku:	
----------------------------	--

1.2. Loe tekst läbi ning vasta selle põhjal küsimustele (10 punkti).

Muistsed olümpiavõitjad leppisid õlipuupärjaga Arko Olesk

Ateenast mõnisada kilomeetrit lääne pool paiknev Olümpia pühamu võõrustas 1160 aasta vältel iga nelja aasta tagant antiikmaailma üht olulisemat spordipidu.

Hellenite ajaarvestus käis olümpiamängude järgi ning peajumal Zeusi auks peetud ülemaaliste pidustuste ajaks vaikusid kõikjal relvad.

Meieni jõudnud aastaarvu 776 enne Kristust, mis märgib esimeste olümpiamängude toimumisaega, loetakse seega kõige aluseks. Kuid nagu antiikilmale kohane, käivad kõige ees müüdid.

Seekord on legendide kangelane traagilise lapsepõlvega Lüüdia kuningapoeg Pelops. Tema isa nimelt, soovides jumalaid proovile panna, tükeldas ja keetis oma ainsa poja ning serveeris Olümpose mäel istujatele.

Julm trikk rikkal Lüüdia kuningal aga läbi ei läinud, jumalad panid Pelopsi taas kokku ja mõistsid isa igavesi piinu kannatama. Taassündinud poeg julges täiskasvanuna kaarikusõidule välja kutsuda Pisa kuninga Oinomaose. Kuningas polnud seni ühtegi võiduajamist kaotanud peamiselt seetõttu, et ta hobused pärinesid sõjajumal Arese tallist.

Kuningatütar Hippodameia aga soovis noore ja nägusa Pelopsi võitu ning lasi salaja kuninga kaariku rattapoldid eemaldada. Isa lohises hobuste järel surnuks, noored naitusid ja kuningriik sai nimeks Peloponnesos. Sama nime kannab poolsaar tänini.

Oma võidu tähistamiseks olevat Pelops hakanud korraldama olümpiamänge, mille programmis ka kaarikuvõidusõidud hiljem olulise rolli said.

Esimesel 13 olümpial võtsid mehed mõõtu vaid staadionijooksus, mille pikkuseks oli 192,27 meetrit. Hiljem võistluste programm täienes ja aegki pikenes algsest ühepäevasest viiepäevaseks.

Esimesel päeval peeti olümpiapidustused ning võistlejad ja kohtunikud andsid vande. Teisel päeval olid kavas poiste jooksu- ja maadlusvõistlused ning poiste rusikavõitlus, kolmandal meeste jooksud, maadlus, rusika- ja vabavõitlus, neljandal võiduajamine hipodroomil, kilbijooks ja viievõitlus. Viimasel päeval autasustati võitjaid pärjaga, mis oli punutud Zeusi templi kõrval kasvava õlipuu okstest.

Õlipuupärg jäigi võitjate ainsaks materiaalseks tasuks, kuid ega nad rohkem vajanudki. Võiduu oli ju igavene. Kreeka noormehi kasvatati vaimus, et peamine on olla parim. Agoon ehk võistlus oli elu keskne idee ning olümpiamängud olid kõikidest võistlustest auväärseimad.

Ennekõike oli antiikolümpia siiski religioosne pidu peajumal Zeusi auks. Pühamu keskmes troonis suur Zeusi tempel, milles omakorda asus üks seitsmest maailmaimest – kullast ja elevantiluust 13 meetri kõrgune Zeusi kuju. Vasakus käes oli jumalal skepter (valitsuskepp), paremas tiivuline võidujumalanna Nike. Ka istudes ulatus kuju templi laeni. Näis, et tasub jumalal vaid püsti tõusta ja hoone katus lendab minema.

Olümpia polnud ainus paik, kus Vana-Kreekas suuri spordivõistlusi korraldati. Kolm ülejäänud suuremat üritust olid püütia-, Nemea ja Isthmose mängud.

Need neli suurvõistlust ei kattunud omavahel ja pakkusid sportlastele pea igal aastal võimaluse kusagil enda ja oma linnriigi au kaitsta. Tuntud kreeka luuletaja Pindaros on loonud ülistavaid võidulaule kõigi nelja suurvõistluse parimate atleetide auks.

Algusest peale pakkusid olümpiamängud (ja teisedki spordivõistlused) linnriikideks jagunenud Kreekale võimaluse tunda rahvuslikku ühtsust. Eriti olümpiamängud, mis väljendasid ehtkreekalikku elufilosoofiat, suutsid rahvale anda enam kui tavapärased ametlikud usutseremooniad ja spordivõistlused.

Olümpiamängude allakäik ja ideaalide labastamine algas pärast Kreeka alistamist roomlaste poolt. 394. aastal keelas kristlik Rooma keiser Theodosius I olümpiamängud kui paganliku ürituse.

Nii Olümpia pühamu kui ka olümpiaidee vajusid 1500 aastaks unustusse. Pühamukompleksi on välja kaevanud arheoloogid ning parun Pierre de Coubertin elustas olümpia-aate, mis toob meieni iga nelja aasta tagant korduvad suveolümpiamängud.

(Postimees 11.05.2004. Teksti on eksamiülesandeks kohandatud.)

1.2.1. Mitu aastat tagasi toimusid esimesed olümpiamängud?

Punktid 1.2.1.	0	1	12
-------------------	---	---	----

1.2.2. Kes on müütide ja legendide järgi antiikolümpiamängude algataja?

Punktid 1.2.2.	0	1	13
-------------------	---	---	----

1.2.3. Millest on tulnud nimetus “olümpiamängud”?

Punktid 1.2.3.	0	1	14
-------------------	---	---	----

1.2.4. Mille põhjal võib väita, et antiikolümpia oli eelkõige religioosne pidu?

Punktid 1.2.4.	0	1	15
-------------------	---	---	----

1.2.5. Kes keelustas olümpiamängud ning miks ta seda tegi?

Punktid 1.2.5.	0	1	2	16
-------------------	---	---	---	----

1.2.6. Kes oli Pindaros ning millega sai ta tuntuks?

Punktid 1.2.6.	0	1	2	17
-------------------	---	---	---	----

1.2.7. Milles võisteldi antiikaja kümnendatel olümpiamängudel?

Punktid 1.2.7.	0	1	18
-------------------	---	---	----

1.2.8. Kes oli nüüdisaegsete olümpiamängude algataja?

Punktid 1.2.8.	0	1	19
-------------------	---	---	----

1.2. ül eest punkte kokku:	
----------------------------	--

1. osa eest punkte kokku:	
----------------------------------	--

2. osa. KIRJUTAMINE

Teine osa koosneb viiest ülesandest, mille eest kokku on võimalik saada kuni 70 punkti. Ülesannete lahendamiseks on aega 135 minutit.

2.1. ülesanne

Kirjuta vähemalt 200-sõnaline lühikirjand. Ülesande lahendamiseks on aega 90 minutit (40 punkti). Mustandi võid kirjutada lehekülgedele 15–16.

Mida on vaja selleks, et olla õnnelik?

2.1.1. Sisu	2.1.2. Õigekiri	2.1.3. Sõnavara ja stiil	2.1.4. Ülesehitus	2.1. Punkte kokku:
20	21	22	23	

2.2. Kirjuta jämetrükis sõnad teksti lõpus olevatele joontele kas kokku, lahku või sidekriipsuga. Iga õige otsustus annab 0,5 punkti. Ülesande lahendamiseks on aega 15 minutit (10 punkti). Ole hoolas, ära tee sõnade ümberkirjutamisel vigu.

Tartu Ülikooli (2.2.1.) **bioloogia tudengil** Sergei Põlme oli võimalik sõita (2.2.2.) **Lõuna Ameerika** (2.2.3.) **põhja osas** asuvasse Prantsuse Guajanasse liblikaid ja putukaid püüdma.

S. Põlmele tööd pakkunud (2.2.4.) **Entomotechi nimeline** (2.2.5.) **ette võtte** tegeleb putukate ja (2.2.6.) **ravim taimede** kogumise ning turistide (2.2.7.) **vastu võtmisega**.

Eestlase (2.2.8.) **põhi ülesanne** on öine (2.2.9.) **putukate püük** valgusega. Kinni püütud putukad pistetakse ümbrikusse ja (2.2.10.) **see järel** (2.2.11.) **sügav külma**. S. Põlmet huvitavad mürgised ämblikud, praegu kuulub tema kogusse kolm (2.2.12.) **maa ilma** suurimate ämblike hulka kuuluvat isendit. Nimesid pole Sergei oma (2.2.13.) **kaheksa jalgsetele** sõpradele veel pannud.

(2.2.14.) **Paar korda** on Sergei metsas (2.2.15.) **ringi kolades** viimasel hetkel (2.2.16.) **mürk maole** astumisest pääsenud, ujuma minnes aga sattus ta kokku (2.2.17.) **nelja meetri pikkuse** anakondaga, kes oli (2.2.18.) **tema sääre jämedune**.

Koju tagasi jõuab Sergei Põlme ilmselt alles (2.2.19.) **tuleva aasta** (2.2.20.) **mai kuus**.

(Arter 08.01.2005. Teksti on eksamiülesandeks kohandatud.)

2.2.1. _____	2.2.11. _____
2.2.2. _____	2.2.12. _____
2.2.3. _____	2.2.13. _____
2.2.4. _____	2.2.14. _____
2.2.5. _____	2.2.15. _____
2.2.6. _____	2.2.16. _____
2.2.7. _____	2.2.17. _____
2.2.8. _____	2.2.18. _____
2.2.9. _____	2.2.19. _____
2.2.10. _____	2.2.20. _____

2.2.1.	2.2.2.	2.2.3.	2.2.4.	2.2.5.	2.2.6.	2.2.7.	2.2.8.	2.2.9.	2.2.10.
24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
2.2.11.	2.2.12.	2.2.13.	2.2.14.	2.2.15.	2.2.16.	2.2.17.	2.2.18.	2.2.19.	2.2.20.
34	35	36	37	38	39	40	41	42	43

2.2. ül eest punkte kokku:	
----------------------------	--

2.3. Kirjavahemärgista laused. Iga õigesti kirjavahemärgistatud lause annab 1 punkti, kui lausesse jääb 1 viga, siis 0,5 punkti. Ülesande lahendamiseks on aega 10 minutit (10 punkti).

2.3.1. Saarmas elutseb järvede ja jõgede kallastes kuhu ta ehitab endale koopa mille “uks” avaneb vee all.

2.3.2. Peale kalade tarvitab ta toiduks mitmesuguseid veeloomi vähke konni ning tigusid.

2.3.3. Tolles jões mille kaldas vana saarmas Udras elas kartsid kalad teda.

2.3.4. Udras pidas kaladele jahti nagu koer jänestele kuid vahe oli selles et jaht toimus vees.

2.3.5. Kui isu eriti suur ei olnud sõi Udras kalast ainult paremaid kohti visates halvemad ja luisemad minema.

2.3.6. Saamata kala ühe haardega kohe kinni algas harilikult pikem jälgimine mis pimedas oli kalale palju kardetavam kui valges.

2.3.7. Kalad teadsid kuskohal olid kivid kännud ja roostik.

2.3.8. Vana haug rääkis mõnikord oma naisele Otsas on varsti meie sugu siit jõest.

2.3.9. Kõigil on varsti lõpp ütles emand.

2.3.10. Tõsi vastas vana haug seda on hirmus mõelda!

(Richard Rohu “Jutte loomadest” põhjal.)

2.3.1.	2.3.2.	2.3.3.	2.3.4.	2.3.5.	2.3.6.	2.3.7.	2.3.8.	2.3.9.	2.3.10.
44	45	46	47	48	49	50	51	52	53

2.3. ül eest punkte kokku:	
----------------------------	--

2.4. Vali sulgudest õige variant ning täida lüngad. Iga õige otsustus annab 0,5 punkti. Ülesande lahendamiseks on aega 10 minutit (5 punkti).

1. (2.4.1.) Li.....laste (n, nn) liigne (2.4.2.) asjali.....us (k, kk) tundub vahel mõttetuna.
2. Tänapäeva infoühiskond süvendab (2.4.3.) pealiskau.....sust (d, t) ning loodusest võõrandumist.
3. Hoopis paremini mõjuksid koos ette võetud (2.4.4.) jal.....simatkad (g, k).
4. (2.4.5.) Psü.....oloogid (h, hh) on stressi käes vaevlevaid inimesi (2.4.6.) vee.....ud (n, nn), et looduses veedetud aeg mõjub hästi nii kehale kui ka vaimule.
5. Matkajad ei hoolinud lähenevast (2.4.7.) madalrõh.....onnast (k, kk), vaid (2.4.8.) loo.....sid (d, t), et ilm peagi paraneb.
6. Rühm (2.4.9.) ettevõtli.....e (k, kk) noormehi otsustas hakata telke püstitama.
7. Telgis on hea vihma eest varjus olla ning (2.4.10.) anek.....oote (d, t) vestes mõnusasti aega veeta.

2.4.1.	2.4.2.	2.4.3.	2.4.4.	2.4.5.	2.4.6.	2.4.7.	2.4.8.	2.4.9.	2.4.10.
54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

2.4. ül eest punkte kokku:	
----------------------------	--

2.5. Vali sulgudest õige tähendusega sõna ning kirjuta see lünka õiges vormis. Iga tähenduselt ja vormilt õige sõna annab 1 punkti. Kui sõna on õige, kuid see on vales vormis või selles on õigekirjavigu, siis annab see 0,5 punkti, kui sõna on vale, siis 0 punkti. Ülesande lahendamiseks on aega 10 minutit (5 punkti).

2.5.1. Laboratoorset tööd tehes pidime juhendit täpselt

(järjestama, järgima, jäljendama – mida tegema?)

2.5.2. Tundsin uhkust, kui mind parimate koolilõpetajate vastuvõtul maavanemale

..... (esitama, esindama, esitlema – mida tehti?)

2.5.3. Kui olen uurimistöö küsitluslehed vastajatelt tagasi saanud,

kõik andmed arvutisse. (sisendama, sisestama, sisustama – mida teen?)

2.5.4. Õpilased oskasid teose probleemi väga hästi

(käsitama, käsitlema, käsitsema – mida teha?)

2.5.5. Koolis teadmistest on tulevikus palju kasu.

(omandama, omastama, omistama – mida tehtud?)

2.5.1.	2.5.2.	2.5.3.	2.5.4.	2.5.5.
64	65	66	67	68

2.5. ül eest punkte kokku:	
----------------------------	--

2. osa eest punkte kokku:	
----------------------------------	--

Märkmed

